

Ks. Maciej Olczyk

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wolontariat opiekuńczy Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia wobec osób w wieku senioralnym

Voluntary Care Service of the Archconfraternity of Mercy in Florence
for People of Senior Age

Słowo *wolontariusz* budzi powszechnie pozytywne skojarzenia. Przywołuje w świadomości osoby dobrej woli, aktywne społecznie, pomagające potrzebującym lub zaangażowane w jakąś ważną publiczną sprawę. Podobnie pozytywne odczucia wywołuje pojęcie *wolontariatu*, który rozumie się jako nieodpłatne zaangażowanie się na rzecz jakiegoś dobra. Kojarzy się go najczęściej z organizacjami dobroczynnymi lub innymi ruchami zrzeszającymi osoby aktywne, włączające się w pomoc lub promujące jakąś ważną inicjatywę. Wolontariat stał się sposobem wyrażania społecznego zaangażowania i jako taki uznawany jest za ważny wyróżnik społeczeństwa obywatelskiego. Polskie prawo określa wolontariusza jako osobę, która *ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie*¹. Dobrowolność i nieodpłatność to zasadnicze cechy wyróżniające działalność wolontaryjną. Panorama tej działalności jest bardzo szeroka. Istnieją wolontariusze inspirowani się przekonaniem religijnymi i pozareligijnymi, humanitarnymi i ekologicznymi. Motywacje wolontariuszy mogą być bardzo różne.

W literaturze naukowej poświęconej fenomenowi wolontariatu, próbującej usystematyzować ten przebogaty świat, podaje się rozmaite jego odmiany². Marek Rymsza zbiera je w trzy zasadnicze nurty

¹ Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Dz.U. 2003 Nr 96, poz. 873, art. 2, pkt 3.

² Przytaczam tu kilka publikacji ujmujących fenomen wolontariatu z różnych perspektyw badawczych: *Wolontariat w teorii i praktyce*, red. M. Danielak-Chomać, B. Dobrowolska, A. Roguska, Siedlce 2010; *Wolontariat w obszarze humanistycznych wyzwań opiekuńczych*, red. B. Kromolnicka, Toruń 2005; A. Mastantuono, *Volontariato e teologia*, „Rassegna di Teologia” 30 (1980), s. 440–459; *Wolontariat jako działanie prospołeczne w obszarze pomocy społecznej i pracy socjalnej*, red. B. Matyjas, Kielce 2009; *Volontariato sociale e missione*

i wyróżnia wolontariat służebny, prozatrudnieniowy i pracowniczy³. Pierwszy, najbardziej rozpowszechniony, nazywany czasem również wolontariatem opiekuńczym lub opiekuńczo-służebnym, wyraża się w zorganizowanej, bezinteresownej pomocy drugiemu człowiekowi lub w innych nieodpłatnych działaniach na rzecz wspólnego dobra. Wolontariat prozatrudnieniowy to swego rodzaju „przedsiwonek” do zdobycia stałego zatrudnienia. Oferuje możliwość zdobycia umiejętności i doświadczenia przed podjęciem płatnego zajęcia. Z kolei wolontariat pracowniczy, rozwijający się głównie w Stanach Zjednoczonych i w Europie Zachodniej, wiąże się ze społecznym zaangażowaniem konkretnych firm, które przez delegowanie swoich pracowników do różnych misji podejmują działania pomocowe lub wspierające w bliższym czy dalszym otoczeniu (reakcja na klęski żywiołowe, wypadki itp.).

Nasza uwaga skoncentruje się na wolontariacie służebnym (opiekuńczym), skupiając się na bardzo konkretnej organizacji charytatywnej, zrzeszającej w swych szeregach zarówno wolontariuszy, jak i profesjonalistów, a która wśród licznych obszarów swej działalności pomocowej kieruje się także w stronę potrzeb osób w wieku senioralnym. Przyjrzymy się jednej z najstarszych w Europie (by nie powiedzieć na świecie) organizacji dobroczynnej opartej na zasadach wolontariatu, która dała początek znanemu w całych Włoszech ruchowi *Misericordie d'Italia*. Przenieśmy się zatem do Italii, a konkretnie do Florencji, gdzie od przeszło 775 lat działa Florencka Archikonfraternia Miłosierdzia⁴ i jej wolontariusze.

Florencka Archikonfraternia Miłosierdzia i jej misja

Włochy to jeden z wiodących w Europie krajów jeśli chodzi o rozwój działalności wolontaryjnej. Ma on bogate tradycje dobrowolnego i nieodpłatnego zaangażowania się obywateli na rzecz bliźniego i dobra

della Chiesa, red. J. Miñambres, Roma 2002; S. Mojek, *Wolontariat chrześcijański wyrazem czynnej miłości bliźniego*, „Roczniki Teologiczne” 3 (2000), s. 189–207; D. Moroń, *Wolontariat w trzecim sektorze. Prawo i praktyka*, Wrocław 2009; W. Przygoda, *Podstawy teologiczne i kierunki rozwoju wolontariatu charytatywnego w Polsce*, w: *Miłość na nowo odkryta*, red. W. Przygoda, J. Karbownik, Radom 2007, s. 153–168; Z. Tokarski, *Wolontariat w Polsce. Raport z badań w latach 2000–2003*, Łódź 2008.

³ Por. M. Rymśa, *Wolontariat w kontekście organizacji pozarządowych*, w: *O etyce służb społecznych*, red. W. Kaczyńska, Warszawa 2010, s. 33–39.

⁴ Pełna nazwa włoska tej organizacji brzmi: *Venerabile Archiconfraternita della Misericordia di Firenze*.

wspólnego. Wyrastają one zarówno z motywacji chrześcijańskich, jak i z humanizmu laickiego. Początek włoskiego wolontariatu upatrywać możemy w powstających już w średniowieczu, a później rozwijających się w renesansie stowarzyszeniach religijnych i cechowych, które obok braterskiego wsparcia i promocji własnych interesów, stawiały sobie różne zadania prospołeczne. Należały do nich przykładowo: wspieranie osób ubogich i ludzi potrzebujących pomocy, transport chorych, grzebanie zmarłych (zwłaszcza podczas groźnych epidemii), tworzenie lazaretów, hospicjów i szpitali. Wśród wielu włoskich miast Florencja jest pod tym względem wyjątkowa, co zawdzięcza swemu ekonomicznemu, artystycznemu i duchowemu potencjałowi. Wśród wielu bractw i stowarzyszeń florenckich na szczególną uwagę zasługuje Florencka Archikonfraternia Miłosierdzia, uznawana przez badaczy za jedno ze środowisk narodzin wolontariatu o charakterze opiekuńczo-służebnym⁵.

Korzenie florenckiego bractwa sięgają XIII w. i wiążą się z osobą dominikańskiego kaznodziei Piotra z Werony, który przybył do Florencji w 1243 r., aby rozprawić się z herezją katarów. Powołał do tego specjalne Stowarzyszenie Wiary (*Società della Fede*), które pomagało mu w głoszeniu kazań i broniło przed czynnymi napaściami ze strony heretyków. Po przezwycięzeniu herezji katarskiej Stowarzyszenie Wiary straciło rację bytu w swej dotychczasowej formie i przekształciło się w trzy bractwa religijne o charakterze kulturowo-dobroczynnym. Jednym z nich stało się Bractwo Miłosierdzia, przyjmując nazwę *La Società di S. Maria della Misericordia*⁶. Bractwo obierając sobie za patronów Maryję, Matkę Miłosierdzia, oraz biblijnego Tobiasza, oddało się pełnieniu dzieł miłosierdzia, a w szczególności zajęło się opieką nad sierotami, transportem chorych i grzebaniem zmarłych. Z czasem do grona patronów dołączył św. Sebastian, czczony jako protektor chroniący przed zaraźliwymi chorobami. Dobrowolna i wręcz heroiczna postawa służby względem potrzebujących przyniosła sławę członkom stowarzyszenia podczas wyniszczających miasto epidemii (dżuma, cholera), gdy nie zważając na niebezpieczeństwo, transportowali oni zarażonych i grzebali zmarłych. To właśnie z czasów panujących epidemii pochodzi charakterystyczny strój członków bractwa – specyficzny kaptur okrywający twarz z otworami dla oczu,

⁵ Por. G. Nervo, *Ha un futuro il volontariato?*, Bologna 2008, s. 9; R. Semplici, Q. Quisi, *Il volontariato. Risorsa per sé e per gli altri*, Milano 2010, s. 29–30; A. Mastantuono, *Volontariato e profetia nella società e nella chiesa*, Roma 1992, s. 218–219.

⁶ Por. F. Niccolai, *Opere di carità a Firenze*, Firenze 1985, s. 49.

który z jednej strony miał zagwarantować anonimowość wolontariusza, a z drugiej osłaniał drogi oddechowe, chroniąc w pewnej mierze przed zarażeniem się panującymi chorobami. Zdarzało się, że podczas wielkich epidemii dżumy (lata: 1383, 1400, 1411, 1417, 1457, 1465) ludzie umierali na ulicach. Zwłoki omijano z obawy przed zarażeniem. Wtedy właśnie wolontariusze miłosierdzia, narażając własne zdrowie i życie, z motywów ewangelicznych, zbierali zmarłych i urządzali im chrześcijański pogrzeb.

Na przestrzeni wieków Bractwo Miłosierdzia rozwijało się i poszerzało swoją charytatywną działalność. W jego szeregi wstępowali tak świeccy, jak i duchowni, ubodzy mieszkańcy miasta jak i patrycjusze oraz książęta. Bogaci obywatele wspierali bractwo finansowo, fundowali potrzebne siedziby czy w spadkach lub innych donacjach przekazywali fundusze na działalność charytatywną stowarzyszenia. W epoce nowożytnej, gdy wiele bractw i stowarzyszeń uległo kasacji, Florencka Archikonfraternia Miłosierdzia, ze względu na swój niekwestionowany autorytet oraz poważanie wśród mieszkańców i rodów książęcych, została zachowana od likwidacji. Jako konfraternia-matka dała początek krystalizującemu się w XX w. ruchowi wolontaryjnemu zrzeszającemu włoskie bractwa miłosierdzia funkcjonujące w innych miastach pod nazwą *Misericordie d'Italia*. Florencka sodalicja zyskała miano pierwszej organizacji tego typu we Włoszech, stanowiąc punkt odniesienia wszystkich innych takich organizacji w całej Italii.

Naukowców badających to stowarzyszenie urzeka jego charakterystyczna struktura, nawiązująca do grona 72 uczniów, których Chrystus rozesłał do głoszenia Dobrej Nowiny. Prócz tzw. *Corpo generale* (grono 72, nazywani także *Capi di guardia*), do bractwa należą inni wolontariusze niższych szczebli, aktywnie włączający się w działalność charytatywną i wspierający te działania finansowo⁷. Hierarchiczna struktura pomagała i pomaga po dzień dzisiejszy podzielić obowiązki i wyznaczać konkretne zadania. A jakie były i są to zadania?

Można podzielić je na dwie grupy. Do pierwszej należą najstarsze obszary działalności charytatywnej bractwa, kontynuowane współcześnie. Będzie to:

⁷ Por. Venerabile Arciconfraternita della Misericordia di Firenze, *Costituzioni*, Firenze 1951. Szerzej na ten temat pisałem w publikacji będącej owocem badań prowadzonych w archiwum bractwa we Florencji w latach 2009–2012: M. Olczyk, *Etos chrześcijańskiego wolontariatu. Studium teologicznomoralne na przykładzie Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia*, Poznań 2012.

- transport sanitarny i socjalny (kiedyś nosze i lektyki, dziś karetki pogotowia i ambulansy, minibusy);
- opieka domowa i towarzyszenie chorym (odwiedziny chorych podczas dnia, pomoc w zakupach, rozmowa, asystowanie przy chorych w ciągu nocy, troska o higienę chorego, zmiana pościeli, bielizny, pomoc w przyjmowaniu posiłków);
- usługi funeralne, modlitwa i pamięć o zmarłych.

Drugą grupę działań Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia stanowią nowe, współcześnie rozwijane kierunki dobroczynności:

- profesjonalna pomoc medyczna w ambulatoriach oraz w ośrodkach opiekuńczo-terapeutycznych (dla niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo);
- sekcja obrony cywilnej i ratownictwo medyczne (pomoc ofiarom trzęsienia ziemi, medyczna opieka podczas imprez masowych);
- honorowe krwiodawstwo;
- inicjatywy i projekty realizowane poza granicami Włoch: pomoc medyczna i edukacyjna w Albanii, pomoc dzieciom i młodzieży na Białorusi (wymiana studencka z uniwersytetem w Mińsku);
- poradnictwo rodzinne i ekonomiczne chroniące przed nieuczciwymi mechanizmami kredytowymi;
- pomoc żywnościowa: bank żywności i punkty dystrybucji;
- domy seniora z szeroko zakrojoną aktywnością na rzecz osób w podeszłym wieku.

Jak widzimy, obszarów działalności dobroczynnej Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia jest bardzo wiele. Aby sprostać wszystkim wyzwaniom, jakie rodzą się w tych dziedzinach w XX i XXI w., obok wolontariuszy zaczęli pojawiać się w strukturze tej dobroczynnej organizacji wyspecjalizowani pracownicy, oferujący profesjonalną pomoc medyczną czy terapeutyczną. Stąd też współczesna *Misericordia di Firenze* to nowoczesna instytucja charytatywna, która umiejętnie łączy wielowiekową tradycję z aktualnymi wyzwaniami. Jej działalność opiera się na dwóch filarach: wolontariuszach stanowiących kontynuację tradycyjnego stowarzyszenia dobroczynnego oraz na etatowych pracownikach specjalistycznych. Prowadzą działalność opiekuńczą w ośrodkach pomocowych, takich jak: w siedzibie głównej przy placu katedralnym w centrum miasta (administracja, dyspozytornia ambulansów i opieki domowej, koordynacja pomocy żywnościowej), w drugiej siedzibie w dzielnicy Campo Marte, w pięciu ambulatoriach medycznych, w ośrodkach dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami psychiatrycznymi: *Villa Valentina*, *Villa*

Alessandro, Il Centro di Ricerca CREA, w domach seniora: *Il Bobolino* (sprawni i aktywni) oraz *Villa Laura* (niepełnosprawni). Wolontariusze pomagają także w opiece domowej nad chorymi, w dystrybucji paczek żywnościowych, w konsultacjach dotyczących migrantów, bezdomnych, osób samotnych i starszych. W okresie zimowym pomagają przybyszom koczującym na placach i ulicach, zaopatrując ich w koce, ciepłe posiłki i napoje. W obliczu wyzwań, jakie w ostatnim czasie przyniosła pandemia COVID-19, sodalicja angażuje się także w pomoc osobom chorym i ich rodzinom, a w ambulatoriach należących do archikonfraterni przeprowadzane są testy wykrywające zakażenie koronawirusem⁸.

Opieka i wsparcie dla seniorów w Archikonfraterni Miłosierdzia

Już z wyżej zaprezentowanej panoramy działalności Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia mogliśmy wywnioskować, że uwaga tej wielowiekowej instytucji charytatywnej nie pomija potrzeb osób w wieku senioralnym. Spróbujmy się zatem przyjrzeć nieco bliżej tej części aktywności wolontaryjnej, która ukierunkowana jest na osoby starsze. Jak to już wcześniej zostało zasygnalizowane, wolontariusze działający w tym sektorze aktywnie towarzyszą profesjonalnym pracownikom etatowym, na których spoczywa zasadnicza odpowiedzialność w prowadzeniu opieki i pomocy. Wymogi prawne i wyzwania specjalizacyjne wyznaczają w tym względzie określone standardy: trudno wyobrazić sobie skuteczną opiekę i pomoc opartą jedynie na wolontariuszach, choć z drugiej strony właśnie ich misja jest nieodzowna, gdyż swoją obecnością i działaniem wnoszą do struktury pomocowej to, czego nie są w stanie zapewnić procedury i wyspecjalizowane narzędzia: serdeczność, ciepło, ludzką atmosferę, dobroć, miłość, czułość, gotowość słuchania i rozmowy. Wymienione tu postawy stanowią o „duchu” dobroczynności, bo wiemy dobrze, że nawet zwykłe podanie kubka wody może przybrać formę autentycznego gestu miłości, lub być jedynie fizyczną czynnością, która z pewnością przyniesie ulgę ciału, ale czy będzie okazaniem wsparcia dla całej osoby?

⁸ Por. *Servizio tamponi Covid-19*, [online], [dostępny: <https://www.misericordia.firenze.it/News/Dettaglio/3299/Servizio-tamponi-Covid19>], [dostęp: 23.07.2020].

Pomoc dla osób w wieku senioralnym ze strony Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia podzielić możemy zasadniczo na dwa sektory:

- sektor działań „rozproszonych”, wyrażających się w pomocy i opiece kierowanej do pojedynczych osób w ich domach lub przychodniach;
- sektor działań „zintegrowanych” w postaci funkcjonujących domów opieki dla seniorów.

Sektor działań „rozproszonych”, jednakowoż skoordynowanych i objętych skrupulatnym dozorem, to indywidualna pomoc skierowana do seniorów samotnych, schorowanych, niemających oparcia we własnej rodzinie. Osoby te często mieszkają same, nie wychodzą z domów, nie są w stanie zrobić sobie zakupów, a czasem nawet przyrządzić posiłku.

Od stuleci działa oparta na pracy wolontariuszy pomoc takim seniorom, polegająca na odwiedzaniu ich w mieszkaniu i zadbaniu o ich podstawowe potrzeby w zależności od stopnia trudności, w jakich się znaleźli (*mutature*)⁹. Czasem będzie to zrobienie zakupów, innym razem nakarmienie, zmiana pościeli, bielizny, pomoc w zmianie opatrunku i podaniu leku. Wsparcie może mieć też charakter psychologiczny, nieść ze sobą szansę porozmawiania z samym seniorem lub z osobami z jego najbliższego otoczenia, które z różnych powodów nie są w stanie zaopiekować się osobą starszą. Aktualnie opieką taką objęte jest ok. 30 osób (dane z marca 2019 r.).

Pomocnym narzędziem w sprawowaniu przez wolontariuszy opieki nad osobami starszymi i samotnymi jest tzw. telepomoc (*telesoccorso*), polegająca na wyposażeniu seniorów w specjalne urządzenie do przywołania wolontariusza lub lekarza w momencie złego samopoczucia lub we wstępnej fazie omdlenia czy zasłabnięcia. Ten rodzaj pomocy funkcjonuje od 1989 r.¹⁰. Osoby starsze otrzymują specjalny nadajnik, który powinny zawsze mieć w zasięgu ręki lub nosić go ze sobą tak, aby w chwili, gdy będzie to konieczne, zaalarmować dyżurujących wolontariuszy, którzy zadysponują odpowiednią pomocą. Z pewnością posiadanie takiego urządzenia niesie ze sobą uspokojenie i gwarantuje pewien komfort psychiczny dla osoby starszej, która może być pewna, że w momencie krytycznym nie zostanie sama.

⁹ Por. V. De Donno, *Il prezioso servizio delle mutature agli infermi*, „San Sebastiano” 272 (2017), s. 25.

¹⁰ Por. M. Mori, *Telesoccorso per gli anziani. La centrale operativa funziona nella sede della nostra Arciconfraternita dal 1989*, „San Sebastiano” 2 (1992), s. 31–32.

Osoby starsze i mało zamożne mogą skorzystać z pomocy żywnościowej organizowanej przez wolontariuszy bractwa. W porozumieniu z bankami żywności archikonfraternia prowadzi punkty dystrybucji żywności dla ubogich, w tym także dla niezamożnych seniorów. Pomocą tego typu objętych jest blisko 1000 rodzin (w 2017 r. było to 2899 osób)¹¹.

Kolejną formą pomocy seniorom, zwłaszcza tym z niepełnosprawnością ruchową lub z innymi dolegliwościami, jest oferta nawiązująca do najstarszych tradycji, a mianowicie transport medyczny i socjalny. Osoby starsze mogą skorzystać z przewiezienia specjalistycznym ambulansem lub przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych furgonem na konieczne badania, konsultacje czy fizjoterapię. Transport odbywa się pod opieką wolontariuszy i profesjonalnego personelu, może mieć charakter jednorazowy lub wielokrotny.

Sektor działań „zintegrowanych” wobec potrzeb osób w wieku senioralnym wyraża się w prowadzeniu dwóch domów opieki.

Pierwszy z nich przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku z poważnymi dolegliwościami ograniczającymi zdolności ruchowe. Mieszkają tu osoby z trudem poruszające się o własnych siłach lub na stałe leżące. Mają zagwarantowaną profesjonalną pomoc medyczną i psychologiczną. Towarzyszą im także wolontariusze, pomagając w przyjmowaniu posiłków i rozmawiając ze starszankami. *Villa Laura* położona jest na wzgórzach okalających Florencję i oddalona jest 16 kilometrów na północny wschód od centrum, co zapewnia komfortowe warunki spokoju i wyciszenia. Dysponuje 61 miejscami i gwarantuje profesjonalną opiekę dostosowaną do każdego pensjonariusza.

Domem o innym charakterze jest położona w obrębie miasta, na stoku wzgórza Michała Anioła, wśród zieleni i w spokojnej dzielnicy, rezydencja dla seniorów o nazwie *il Bobolino*. Dom ten dysponuje 118 miejscami dla seniorów sprawnych fizycznie i mentalnie, oferując im pokoje o wysokim standardzie, posiłki oraz aktywność rekreacyjną oraz program mobilizujący do czynnego spędzania czasu wolnego na miejscu i w plenerze. W domu można zamieszkać na stałe lub wybrać pobyt czasowy. Seniorzy mają do dyspozycji salę do ćwiczeń fizycznych, park do spacerów, mogą zaangażować się w szkołę tańca lub chór, do dyspozycji jest biblioteka oraz kaplica. Organizowane są wyjazdy, wycieczki piesze, wizyty w teatrze. Seniorzy również sami występują w przygotowywanych przez siebie spektaklach,

¹¹ Informacja zawarta w komunikacie umieszczonym w „San Sebastiano” 272 (2017), s. 32.

śpiewają, uczestniczą w zajęciach plastycznych. Oto kilka przykładów zajęć aktywizujących prowadzonych przez animatorów z pomocą wolontariuszy:

- zajęcia stymulujące myślenie i ćwiczące pamięć: animatorki opowiadają biografie sławnych osób (Matka Teresa z Kalkuty, prezydent Sandro Pertini, legenda kinematografii Marcello Mastroianni), po czym zachęcają seniorów do dzielenia się własnymi wspomnieniami związanymi z przywołanymi osobami¹²;
- zajęcia aktywizujące sprawność manualną poprzez ćwiczenia oraz zajęcia plastyczne. Seniorzy wykonują różnymi technikami drobne pamiątki, ćwiczą umiejętność pakowania prezentów, owijania ich w różne materiały. Przygotowując drobiazgi dla innych, podtrzymują poczucie satysfakcji z podarowania czegoś zrobionego przez siebie¹³;
- w ramach projektu Eleos seniorów odwiedzają dzieci w wieku szkolnym. Seniorzy przygotowują dla nich przedstawienia teatralne albo opowiadają im bajki wymyślone przez siebie samych. Także dzieci są zachęcane do wymyślania nowych, autorskich, bajek. Daje to szansę na komunikację międzypokoleniową i przysparza zarówno seniorom, jak i dzieciom wiele satysfakcji i radości¹⁴. Seniorów odwiedzają także studenci, w tym młodzież ze Stanów Zjednoczonych studiująca we Florencji (*Richmond University di Firenze*). Spotkania te są okazją do rozmowy i wymiany doświadczeń między różnymi pokoleniami i kulturami (np. spotkanie poświęcone przedmiotom ważnym w życiu młodych i seniorów)¹⁵. Podobna wymiana międzypokoleniowa zachodzi, gdy seniorów odwiedzają wolontariuszki Bractwa Miłosierdzia pochodzące z Łotwy, Niemiec i Rosji, przebywające we Florencji na wymianie w ramach europejskiego wolontariatu. Spotkania te są okazją do poznawania innych zwyczajów, kultur, a nawet skosztowania potraw przygotowanych przez obcokrajowców. W ten sposób, oglądając fotografie czy filmy i słuchając młodzieży, seniorzy

¹² Por. S. Nanni, *“Tante storie, la mia storia”*: un nuovo progetto della memoria, „San Sebastiano” 274 (2018), s. 37.

¹³ Por. tenże, *Essere “creativi” aiuta a stare bene con sé stessi e con gli altri*, „San Sebastiano” 267 (2016), s. 37.

¹⁴ Por. tenże, *Nel mondo delle favole non esistono differenze di età*, „San Sebastiano” 271 (2017), s. 37.

¹⁵ Por. tenże, *“Vi presento la mia America”*: studenti raccontano il loro mondo a stelle e strisce, „San Sebastiano” 266 (2016), s. 37.

bez ruszania się z miejsca mogą odbyć ciekawe „podróże” i poznać nowe miejsca i nowych ludzi¹⁶;

- seniorzy mają także okazję do skorzystania z zajęć tanecznych prowadzonych przez wyspecjalizowanego terapeutę¹⁷. W zajęciach pomagają także wolontariusze, którzy towarzyszą osobom starszym. Podobnie dzieje się w organizowanych spacerach z kijkami, w wyjazdach nad morze czy podczas wspólnego wyjścia do pizzerii;
- propozycja skierowana do seniorów mieszkających w dzielnicy, w której znajduje się dom opieki *il Bobolino*: możliwość uczestnictwa w prelekcjach na tematy związane z historią, sztuką i kulturą, a także w zajęciach praktycznych aktywizujących zdolności rysowania, malowania, poznawanie innych technik plastycznych. Zajęcia mają charakter bezpłatny¹⁸.

Panorama działań opiekuńczo-pomocowych dla osób w wieku senioralnym realizowana przez Florencką Archikonfraternię Miłosierdzia jest bardzo szeroka. W jej urzeczywistnienie zaangażowani są zarówno profesjonalni specjaliści, jak i wolontariusze. Ich wzajemna współpraca pozwala na wieloaspektowe otoczenie troską i wsparciem osób w podeszłym wieku.

Na zakończenie należałoby wspomnieć o jeszcze jednym istotnym aspekcie relacji wolontariat-seniorzy. Nie tylko wolontariusze pomagają seniorom i towarzyszą im w trudach wpisanych w jesień życia. Nie możemy zapomnieć, że również seniorzy pomagają wolontariatowi, stanowiąc bardzo często pokaźny odsetek ochotników dedykujących czas i siły potrzebującym wsparcia i towarzystwa. Wśród wolontariuszy Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia znajdziemy młodzież, osoby w wieku średnim, ale także bardzo wielu emerytów, którzy po zakończeniu swej aktywności zawodowej są w pełni sił i mają zapał, aby ofiarować siebie innym. Pokazują w ten sposób, że jedną z dróg aktywizacji seniorów może być właśnie zaangażowanie w wolontariat. Społeczna aktywność przynosi im z pewnością o wiele więcej radości i satysfakcji aniżeli spędzanie czasu w samotności czy przed telewizorem. Wolontariusze-seniorzy mogą pod wieloma względami okazać się dobrymi towarzyszami starszych od siebie koleżanek i kolegów, z którymi łatwiej odnajdą wspólny język, świat

¹⁶ Por. tenże, *Generazioni e culture a confronto*, „San Sebastiano” 263 (2015), s. 37.

¹⁷ Por. tenże, *Danzare per riscoprire se stessi*, „San Sebastiano” 268 (2016), s. 37.

¹⁸ Por. *Più vita agli anni: un progetto di socializzazione e intrattenimento per gli over 65 del Quartiere 1*, „San Sebastiano” 272 (2017), s. 32.

wspomnień i wartości. Liczne przykłady takich aktywnych seniorów spotkać możemy w szeregach ochotników Florenckiej Archikonfraterni Miłosierdzia.

Summary

The article concerns the activity of voluntary care service of the Florentine Archconfraternity of Mercy (*Venerabile Arciconfraternita della Misericordia di Firenze*). This charitable organization has been helping people with various needs for over 775 years. For centuries, its special mission has been to care for the sick and to provide medical transport. Currently, the Archconfraternity has adjusted its offer to the needs of the time, directing its attention to people of senior age. The first dimension of activity in this sector are visits and support offered to lonely people in their own homes. The second dimension of assistance is the offer of two specialized retirement homes, which offer seniors a wide range of activities and social security.